

Maakt het uit waar je woont? Sociale stijging en invloed van de buurt

Marjolijn Das ¹⁾, Sako Musterd ²⁾, Sjoerd de Vos ²⁾ en Jan Latten ¹⁾²⁾

De inkomstenontwikkeling van een persoon wordt vooral bepaald door zijn persoonlijke kenmerken en hangt veel minder sterk samen met de kenmerken van zijn woonbuurt. Bovendien is het niet zeker dat de samenhangen tussen buurtkenmerken en inkomstenontwikkeling echte buurt-effecten zijn. Mogelijk verschillen inwoners van verschillende buurten van elkaar op ongemeten persoonlijke kenmerken, en daarnaast is de vraag met wie ze daadwerkelijk omgaan.

1. Inleiding

De sociaaleconomische tegenstellingen tussen buurten in Nederland zijn vaak groot. Eenzijdig samengestelde buurten worden als ongewenst gezien door maatschappij en beleid. Naast zorg over afnemende sociale cohesie en gebrek aan integratie in de zwakkere buurten is er angst voor gettovorming. Daarnaast wordt vaak aangenomen dat wonen in sociaaleconomisch zwakke buurten de maatschappelijke kansen negatief beïnvloedt. Inkomensongelijkheid op buurtniveau gaat vaak samen met segregatie naar herkomst. Niet-westerse allochtonen hebben een achterstand op de Nederlandse arbeidsmarkt en zijn daardoor vaak aangewezen op het goedkopere deel van de woningmarkt, waardoor ze in armere buurten terechtkomen. Het gevolg is dat in de grote steden arme buurten vaak grote aandelen niet-westerse allochtonen hebben, terwijl de samenstelling van rijke buurten overwegend autochtoon is.

Veel buurtbeleid in de laatste decennia – bijvoorbeeld het recente aandachtswijkenbeleid – heeft tot doel om sterk geconcentreerde armoede tegen te gaan en een sociale mix te creëren van rijk en arm of van verschillende herkomsten. In veel West-Europese landen wordt hiertoe fysieke herstructurering ingezet: oude, goedkope woningen worden gesloopt en vervangen door dure (koop)woningen en sociale huurwoningen worden verkocht. Dit om de middenklasse aan te trekken en te behouden voor de wijk (Murie et al., 2003). Een andere strategie om menging te bevorderen is de eis van sommige gemeenten om in nieuwbouwwijken een bepaald aandeel aan sociale huurwoningen te realiseren.

De gedachte achter dit beleid van menging is dat een sociale mix in de buurt goed is voor alle bewoners, maar met name voor degenen met een zwakkere maatschappelijke positie. Daaraan liggen drie theorieën ten grondslag.

Ten eerste wordt aangenomen dat in buurten socialisatie optreedt, net zoals binnen gezinnen en scholen. In buurten

met veel armoede zouden zich veel ‘negatieve rolmodellen’ manifesteren, zoals op straat rondhangende jongeren. In extreme gevallen zou er zelfs een algehele negatieve houding heersen ten opzichte van werk en de maatschappij, de zogenoemde *culture of poverty*. Dit heeft zijn weerslag op de attitudes en het gedrag van de overige bewoners en daarmee op hun maatschappelijke kansen. Het introduceren van een sociale mix in achterstandsbuurtten, door het aantrekken en/of behouden van de middenklasse, zou een gunstig effect hebben op de buurtbewoners omdat de middenklasse als positief rolmodel kan fungeren (Wilson, 1987). Inderdaad heeft wonen in buurten met een hoge werkloosheid een ongunstige invloed op de arbeidsmarktsituatie van de overige bewoners (Weinberg et al., 2004; Van der Klaauw en Van Ours, 2003).

Ten tweede kunnen maatschappelijk succesvolle mensen in iemands sociale netwerk hem helpen stijgen op de maatschappelijke ladder. Omdat zij de weg in de maatschappij en op de arbeidsmarkt beter kennen, hebben ze bijvoorbeeld informatie over waar werk te vinden is en over opleidingsmogelijkheden (Granovetter, 2005). Deze aanname is gebaseerd op het idee dat een heterogeen samengesteld netwerk, met een mix van mensen die over verscheidene soorten informatie beschikken, beter zou zijn voor sociale stijging dan een eenzijdig netwerk dat zich tot het eigen kringetje beperkt.

Buren kunnen een belangrijk onderdeel zijn van het sociale netwerk van personen. Vooral bij mensen met een zwakke economische positie en weinig andere contacten, zoals werklozen, is dit het geval omdat zij meer zijn aangewezen op contacten in de nabije omgeving (Hamers en Middelkoop, 2008). Buren die succesvol zijn op de arbeidsmarkt zouden dus een gunstige invloed kunnen hebben op de sociale stijging van (aanvankelijk) minder succesvolle personen.

Voor allochtonen zouden contacten met autochtonen eenzelfde functie kunnen vervullen. Wonen in een buurt met autochtonen zou daarmee kunnen leiden tot een betere toegang tot informatie, onderwijs en de arbeidsmarkt. Niet-westerse allochtonen geven zelf vaak een voorkeur aan voor wonen in een gemengde buurt (Souren en Bierings, 2006).

Ten derde is het mogelijk dat het wonen in een ‘slechte buurt’ mensen stigmatiseert. Als werkgevers bij het selecteren van nieuwe werknemers het woonadres van sollicitanten mee laten wegen, kan het wonen in een buurt met een erg slechte reputatie werkzoekenden hinderen in hun kansen op de arbeidsmarkt (Carpenter et al., 1994). In tegenstelling tot de vorige twee theorieën gaat deze stigmatiseringstheorie niet zozeer uit van het idee dat een sociale mix gunstig is, maar dat de status van de buurt direct is gerelateerd aan sociale stijging. Hoe slechter de buurt, hoe slechter de reputatie, en hoe kleiner de gemiddelde sociale stijging van de (gestigmatiseerde) bewoners. En omgekeerd: hoe rijker de buurt, hoe beter de reputatie, en dus hoe groter de sociale stijging van de bewoners.

¹⁾ Centraal Bureau voor de Statistiek.

²⁾ Universiteit van Amsterdam.

Er zijn dus duidelijke ideeën over hoe buurten en burens invloed zouden kunnen hebben op iemands maatschappelijke kansen. Die ideeën liggen ook vaak ten grondslag aan buurtbeleid. Toch zijn de effecten – en hun eventuele omvang – van buurten op bewoners niet onomstreden. Ten eerste staat ter discussie of en hoeveel contact buurtgenoten in de praktijk met elkaar onderhouden, met name als ze uit verschillende sociale lagen komen (Pinkster, 2009). Ook tonen lang niet alle onderzoeken een duidelijk buurteffect aan. Beperkingen in de data, met name een gebrek aan longitudinale gegevens, vormen bij buurtonderzoeken vaak een methodologisch probleem (overzicht in Atkinson en Kintrea, 2001). Grote longitudinale studies naar buurteffecten zijn uitgevoerd in Zweden (Andersson et al., 2007; Galster et al., 2008), Groot-Brittannië (Buck, 2001) en Nederland (Musterd et al., 2003), maar nog steeds schaars. De genoemde studies vonden een invloed van de buurt, maar die was over het algemeen klein. Zij waren gebaseerd op een bestaande, op natuurlijke wijze tot stand gekomen situatie. Enkele andere onderzoeken waren (quasi-)experimenteel van opzet en onderzochten het effect van huisvestingsprogramma's waarin woningen in verschillende typen buurten min of meer aselekt of random aan personen uit achterstandsbuurten werden toegewezen. Die onderzoeken vonden over het algemeen een minder duidelijk of zelfs helemaal geen buurteffect op de sociaaleconomische situatie van personen dan de niet-experimentele onderzoeken (Van Ham en Manley, 2010; Oreopoulos, 2003).

Bij niet-experimenteel onderzoek hebben de bewoners er meestal zelf ervoor gekozen om in een specifieke buurt te gaan wonen. Dit maakt de interpretatie van buurteffecten lastig: is de geobserveerde sociale stijging een gevolg van het wonen in een bepaalde buurt, of kiezen mensen met bepaalde (persoonlijkheden)kenmerken voor bepaalde woonbuurten en bepalen die kenmerken hun sociale stijging? Ook dit onderzoek geeft over deze vraag geen uitsluitsel. Ook Sykes (2011) stelt in haar dissertatie de vraag in hoeverre vermeende buurteffecten wellicht zijn terug te voeren op sociale werelden van bewoners.

In dit artikel wordt nagegaan hoe de samenstelling van de eigen woonbuurt in een bepaald jaar – naast de individuele kenmerken – samenhangt met de sociale stijging van personen, uitgedrukt als de ontwikkeling van zijn/haar inkomsten over de zes jaar daarna.

2. Methode

Dit onderzoek maakt gebruik van integrale data over de gehele Nederlandse bevolking uit het Sociaal Statistisch Bestand (*kader*) over een periode van zes jaar.

Individuele kenmerken van personen en buurtindicatoren zijn onafhankelijke variabelen in een multilevelregressie met inkomstenontwikkeling als afhankelijke variabele. De buurtindicatoren vallen uiteen in indicatoren voor de sociale status van de buurt en indicatoren voor de sociale mix. Bij de variabelen voor sociale status is de onderliggende hypothese: hoe meer (of: hoe minder) hoe beter. Bijvoorbeeld: een hoger gemiddeld inkomen in de buurt is beter voor de

persoonlijke sociale stijging van een bewoner dan een lager gemiddeld inkomen. Bij variabelen voor de sociale mix is de hypothese dat een sociaal gemixte buurt leidt tot meer individuele inkomstenstijging dan een homogeen samengestelde buurt. Hieronder valt ook de hypothese dat een buurt met een mix van autochtonen en allochtonen gunstiger is voor de (gemiddelde) inkomstenontwikkeling van individuen dan een buurt met alleen allochtonen of alleen autochtonen.

Het Sociaal Statistisch Bestand

De cijfers in dit onderzoek zijn samengesteld uit het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (Bakker, 2008). Het SSB is niet één bestand, maar een stelsel van onderling koppelbare registers en enquêtes, vaak op persoonsniveau, die onderling op elkaar zijn afgestemd en zoveel mogelijk consistent gemaakt. De meeste gegevens – waaronder alle gegevens die in dit onderzoek zijn gebruikt – betreffen de gehele bevolking van Nederland. Gegevens op buurniveau worden verkregen door de individuele gegevens te aggregeren. Op het moment van onderzoek waren in het SSB de jaren 1999 tot en met 2005 beschikbaar. Inmiddels is informatie tot en met 2008 opgenomen. Het SSB bevat demografische gegevens uit de Gemeentelijke Basisadministratie zoals geslacht, geboortedatum, burgerlijke staat, herkomstgroepering, adres, informatie over het huishouden en verhuizingen. Daarnaast bevat het SSB sociaaleconomische gegevens: de arbeidsmarktpositie van personen en hun inkomsten uit arbeid, uitkeringen, pensioenen en studiefinanciering. Ook is in het SSB opgenomen of een woning een huur- of een koopwoning is.

Het opleidingsniveau van personen is ook beschikbaar, maar (gedeeltelijk) op steekproefbasis. Elk jaar komt er meer informatie bij, ook met terugwerkende kracht. Op het moment van onderzoek was de celvulling voor een buurtstudie als deze nog onvoldoende. In de nabije toekomst is dit wellicht wél mogelijk.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van standgegevens van de laatste vrijdag van september. Dit peilmoment heeft weinig last van dag- en seizoensinvloeden in aantallen uitkeringen en banen, waardoor de sociaaleconomische cijfers over de jaren heen goed vergelijkbaar zijn. Het peilmoment van de onafhankelijke variabelen is eind september 1999.

Uit de theorie over buurreputatie volgen geen verwachtingen over een invloed van sociale mix. Wel wordt op grond van deze theorie een gunstige invloed verwacht van een hoge sociale status. Uit de theorieën van socialisatie en sociale netwerken volgt de verwachting dat zowel een sociale mix als een hoge sociale status in de buurt gunstig zijn voor de inkomstenontwikkeling van bewoners.

Om individuele statistische effecten te onderscheiden van effecten op buurniveau werd multilevelregressie toegepast. Daardoor konden zowel individuele kenmerken als buurtenkenmerken in de regressie worden opgenomen.

De individuele kenmerken (gemeten eind september 1999) waren leeftijd, geslacht, herkomstgroepering, positie in het huishouden, sociaaleconomische positie (gebaseerd op belangrijkste inkomstenbron), woonsituatie (huur- of koopwoning) en (log-getransformeerd) de totale persoonlijke inkomsten. Daarnaast maakten vijf buurtkenmerken (gemeten eind september 1999) deel uit van het model. De mediaan van de inkomsten van de bewoners en het aandeel uitkeringsafhankelijke bewoners (15–64 jaar) waren indicatoren voor de sociale status van de buurt. De interkwartielafstand – een maat voor de spreiding van inkomsten – was een indicator voor de mate van sociaaleconomische mix. Ook het aandeel bewoners met een niet-westerse achtergrond (ingedeeld in categorieën) vormde een indicator voor zowel sociale status als sociale mix, net als het aandeel koopwoningen, dat ook is ingedeeld in categorieën.

De theorie over sociale status voorspelt dat de inkomstenstijging van buurtbewoners groter zal zijn naarmate het aandeel koopwoningen groter is. De theorie over sociale mix voorspelt daarentegen dat bewoners gemiddeld het meest profiteren als er zowel koop- als huurwoningen in hun buurt staan.

De theorieën kunnen worden getest door te kijken in welke categorie buurten de inkomstenstijging het grootst is. Als de socialestatustheorie opgaat, dan is de inkomstenstijging het grootst in buurten met overwegend koopwoningen (de hoogste categorie). Als de socialemixtheorie opgaat, dan neemt de inkomstenstijging juist niet evenredig toe met het aandeel koopwoningen. De inkomstenstijging is dan het grootst in een van de middencategorieën, met buurten met een mix van koop- en huurwoningen.

De afhankelijke variabele was de individuele ontwikkeling van inkomsten tussen de peilmomenten eind september 1999 en eind september 2005. Tot de inkomsten werden gerekend: alle inkomsten van de persoon uit werk, uitkeringen, pensioenen, en studiefinanciering in de maand september. Loon was het totale loon in die maand, dus niet gecorrigeerd voor het aantal gewerkte uren. Dit was in de eerste plaats een praktische keus, want in het SSB is uurloon niet rechtstreeks beschikbaar. Uurloon is een betere maat voor de status van een baan dan totale inkomsten in een maand, want in theorie kan iemand aan de onderkant van de arbeidsmarkt door veel meer uren te maken meer verdienen dan iemand in een prestigieuze, goedbetaalde baan. Los van de status van de baan geeft een stijging van de totale inkomsten echter wel een vorm van sociale stijging weer, zelfs als dat puur komt door uitbreiding van het aantal gewerkte uren. Met een hoger loon heeft iemand immers meer te besteden en kan hij, als de urenuitbreiding structureel is, bijvoorbeeld ook groter gaan wonen. Met name via rolmodellen die normen en waarden overbrengen zou de buurt invloed kunnen hebben op de beslissing van een bewoner om meer uren te gaan werken. Denk bijvoorbeeld aan werkende moeders in de buurt.

De afhankelijke variabele was geoperationaliseerd als de verhouding tussen de inkomsten in 2005 en de inkomsten in 1999, plus 1, en daarna log-getransformeerd om scheefheid (uitschieters naar boven) te verkleinen. Om rekenkundige problemen te voorkomen zijn alleen personen meegenomen die in 2005 geen negatief inkomen hadden (wat bij

bijvoorbeeld zelfstandigen kan voorkomen). Om dezelfde reden moesten de inkomsten in 1999 groter zijn dan nul. Gezien de onderzoekspopulatie (*kader*) was dit altijd het geval.

Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie omvatte 2,8 miljoen mensen in ruim 9 duizend buurten, die zijn geselecteerd aan de hand van diverse criteria. Allereerst zijn alleen personen van 25 tot 49 jaar meegenomen. Personen uit deze leeftijdsgroep hebben meestal hun opleiding afgerond en bevinden zich aan het begin of in het midden van hun arbeidsmarktcarrière. Onder vijftigplussers is relatief weinig sociale mobiliteit meer.

Verder werden alleen personen meegenomen die in 1999 minstens 500 euro aan maandinkomsten hadden. Dit gold voor 90 procent van de personen die inkomsten hadden.

De onderzoekspopulatie is daarnaast beperkt tot diegenen die in de onderzoeksperiode niet zijn verhuisd, om er zeker van te zijn dat ze inderdaad een significante hoeveelheid tijd in de betreffende buurt hebben doorgebracht. Hoewel dat laatste ook het geval is voor personen die binnen de eigen buurt zijn verhuisd, is ook die groep buiten beschouwing gelaten. Door administratieve aanpassingen van buurten en buurtgrenzen waren buurten niet goed vergelijkbaar tussen 1999 en 2005, waardoor personen die binnen hun buurt zijn verhuisd niet goed te onderscheiden waren van personen die buiten de buurt zijn verhuisd.

In de periode 1999–2005 is 60 procent van de inwoners van Nederland niet verhuisd. Deze personen verkeerden waarschijnlijk vaak in een stabiele levensfase. Ze vormen een belangrijke groep, zowel getalsmatig als qua doelgroep: de blijvers zijn immers degenen die het meest profiteren van wijkbeleid. Aan de andere kant is deze groep behoorlijk beperkt. Zo ontbreken degenen die verhuisden vanwege bijvoorbeeld relatievorming, scheiding, verandering van baan of de geboorte van kinderen – gebeurtenissen waarvan bekend is dat ze vaak samengaan met verhuizingen (De Groot et al., 2011). Ook sociale stijgers verhuizen vaker (Latten et al., 2008; Das en De Feijter, 2009). Op dit punt was de onderzoekspopulatie dus eveneens selectief – deze bevatte minder sociale stijgers dan de Nederlandse bevolking als geheel. De conclusies moeten dan ook beperkt blijven tot de groep mensen die langdurig in een bepaalde buurt bleef wonen.

De samenstelling van de buurt werd bepaald op peilmoment eind september 1999. Er is geen rekening gehouden met eventuele veranderingen in de onderzochte periode.

De meerderheid van de mensen die voldeden aan de selectiecriteria was werkzaam (83 procent), getrouwd (65 procent) en/of had kinderen (62 procent). Verder zijn mannen oververtegenwoordigd (59 procent).

3. Resultaten

Individuele kenmerken van personen (in 1999) blijken een belangrijk deel van de verschillen in inkomstenstijging in de zes jaren daarna te verklaren. Hoewel in het model een flink aantal factoren is meegenomen waaraan in sociaalwetenschappelijk onderzoek veel verklaringskracht wordt toegevoegd, blijkt de gevonden verklaarde variantie van het model laag. Kennelijk zijn ook andere, ongemeten factoren verantwoordelijk voor het leeuwendeel van de invloeden op inkomstenstijging. In elk geval is opleidingsniveau zo'n factor. Ook dynamische kenmerken zoals levensloopgebeurtenissen, selectieve in- en uitstroom en veranderingen in de buurt zijn niet in het model opgenomen. Een vervolgonderzoek zal een meer dynamische benadering kiezen en indien mogelijk ook de rol van opleidingsniveau onderzoeken.

Los van het voorgaande blijkt in het onderhavige model het aanvankelijke inkomstenniveau van een persoon de belangrijkste verklarende variabele voor inkomstenstijging te zijn. Mensen die met een laag inkomen begonnen, maakten een grotere stijging door dan mensen die vanaf het begin al veel verdienden (*staat 1*). Dit is niet verrassend: voor iemand die veel verdient, is het moeilijker om zijn inkomsten te verdubbelen dan voor iemand die weinig verdient. Autochtonen hadden een grotere inkomstenstijging dan niet-westerse allochtonen, en getrouwde mensen met kinderen maakten een grotere stijging door dan bijna alle anderen. Verder steeg het inkomen van mannen sterker dan dat van vrouwen. Dit zal onder andere te maken hebben met de komst van kinderen, die bij vrouwen vaker tot minder werken of een carrièreonderbreking leidt. De hierdoor opgelopen loonachterstand is vaak moeilijk in te halen. Mensen met werk hadden een grotere inkomstenstijging dan uitkeringsafhankelijken.

Tussen leeftijd en inkomstenstijging bestaat een omgekeerd U-vormig verband. De twintigers hadden de kleinste inkomstenstijging, de dertigers en begin-veertigers hadden de grootste stijging, en bij de 45-plussers was de stijging weer lager, maar nog steeds groter dan bij de twintigers. Mensen in een koopwoning maakten een grotere inkomstenstijging door dan huurders. Mogelijk is hier sprake van anticipatiegedrag: mensen die verwachten er in inkomsten op vooruit te gaan, zullen eerder overgaan tot het kopen van een woning dan degenen die zo'n vooruitgang niet verwachten.

Individuele kenmerken hebben een veel grotere invloed dan kenmerken van de woonbuurt. Vergeleken met een model met alleen individuele kenmerken neemt de verklaarde variantie slechts weinig toe als buurtkenmerken aan het regressiemodel worden toegevoegd: van 6,8 procent naar 7,7 procent. De invloed van de buurt is dus klein. Toch zijn er statistisch significante relaties tussen inkomstenstijging en buurtkenmerken (*Staat 2*). In lijn met de theorieën over buurtreputatie en sociale netwerken, socialisatie en rolmodellen in de buurt, lijkt het er op dat mensen enig voordeel hebben van het wonen in een buurt met een hoge sociale status en enig nadeel van het wonen in een buurt met een lage status. Hoe hoger de mediane inkomsten in de buurt, hoe groter de stijging in inkomsten van de bewoners. Verder gold dat deze stijging groter was naarmate de buurt meer gemengd was qua inkomsten, dus als arm en rijk door elkaar heen woonden. Dit gold onafhankelijk van het absolute

Staat 1
Multilevelregressie op inkomstenontwikkeling met individuele en buurtkenmerken, b-coëfficiënten van de individuele kenmerken

Individuele kenmerken 1999	b-coëfficiënt
Intercept	1,575 **
Geslacht	
Man	0,082 **
Vrouw (ref.)	
Herkomstgroepering	
Autochtoon (ref.)	
Marokko	-0,053 **
Turkije	-0,048 **
Suriname	-0,006 **
Nederlandse Antillen en Aruba	-0,002
Overig niet-westers	-0,030 **
Overig westers	0,002 **
Positie in het huishouden	
Woon bij ouder(s)	-0,026 **
Alleenstaand	-0,011 **
Samenwonend zonder kinderen	-0,019 **
Getrouwd zonder kinderen	-0,037 **
Getrouwd met kinderen (ref.)	
Samenwonend met kinderen	-0,012 **
Alleenstaande ouder	0,024 **
Referentiepersoon in overig huishouden	-0,023 **
Overig lid van een huishouden	-0,016 **
Lid van institutioneel huishouden	-0,048 **
Sociaaleconomische positie	
Werknemer (ref.)	
Zelfstandige	-0,017 **
Arbeidsongeschikt	-0,062 **
Werkloos	-0,047 **
Bijstandsontvanger	-0,045 **
Overige uitkering	-0,052 **
Student	0,342 **
Woonsituatie	
In huurwoning (ref.)	
In koopwoning	0,026 **
Leeftijd	
25-29 jaar	-0,003 **
30-34 jaar	0,010 **
35-39 jaar	0,022 **
40-44 jaar	0,019 **
44-49 jaar (ref.)	
Maandinkomsten (natuurlijke logaritme)	-0,126 **

*: p<0,05; **: p<0,01.

welvaartsniveau in de buurt. Dit resultaat sluit aan bij het idee dat kansarmere bewoners profiteren van het (zakelijk) netwerk van hun succesvolle burens.

Niet alle buurtkenmerken hadden het verwachte effect. Een groter aandeel uitkeringsafhankelijken in de buurt en een

Staat 2
Multilevelregressie op inkomstenontwikkeling met individuele en buurtkenmerken, b-coëfficiënten van de buurtkenmerken

Buurtkenmerken 1999	b-coëfficiënt
Percentage niet-westerse allochtonen	
0-4 (ref.)	
5-14	0,003 **
15-24	0,003 *
25-49	0,004 *
50-100	0,01 **
Percentage koopwoningen	
0-24	0,029 **
25-49	0,018 **
50-74	0,007 **
75-100 (ref.)	
Mediane inkomsten van 18 jaar of ouder	0,000023 **
Interkwartielafstand inkomsten van 18 jaar of ouder	0,000047 **
Aandeel uitkeringsafhankelijken onder 15-64 jarigen	0,000232 **

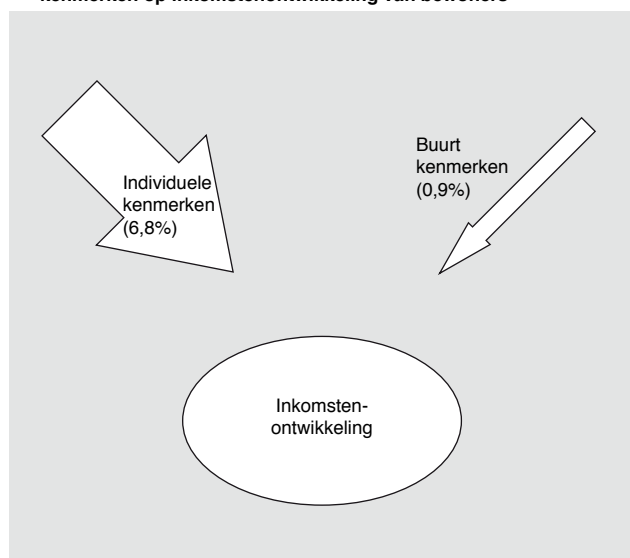
*: p<0,05; **: p<0,01.

groter aandeel huurwoningen gingen samen met een grotere inkomstenstijging. De theorieën over buurtreputatie, rolmodellen en *culture of poverty* in buurten voorspellen juist het omgekeerde. Mensen die in een overwegend 'witte' buurt met minder dan 5 procent niet-westerse allochtonen woonden hadden een gemiddeld kleinere inkomstenstijging dan mensen die in meer gemengde buurten woonden. Ook dit is niet in lijn met de verwachtingen. Nader onderzoek, hier niet in cijfers gepresenteerd, geeft aan dat dit patroon uitsluitend door autochtonen werd veroorzaakt. Voor niet-westerse allochtonen gold juist het omgekeerde: zij hadden een grotere inkomstenstijging als ze in witte buurten woonden dan als ze in meer gemengde buurten woonden. Dit laatste resultaat spoot met het idee dat allochtonen baat hebben bij het onderhouden van netwerken met autochtonen. Een (gedeelte van) de verklaring kan echter zijn dat de allochtonen die in witte buurten wonen misschien een andere uitgangspositie hebben. Zo zijn allochtonen in overwegend witte buurten wellicht vaker hoogopgeleid dan allochtonen in zwartere buurten.

4. Conclusie

De rol van de woonbuurt op de inkomstenstijging van de bewoners is op zijn best zeer bescheiden (*figuur 1*). Hogere gemiddelde inkomsten in de buurt en meer sociaaleconomische menging in de buurt hangen samen met een grotere individuele inkomstenstijging van bewoners, maar niet alle andere buurtindicatoren voor sociale status en sociale mix geven de verwachte resultaten. Het is bijvoorbeeld moeilijk te verklaren waarom autochtonen in witte buurten een minder grote inkomstenstijging doormaken dan autochtonen in meer gemengde buurten.

1. Verklaarde variantie door buurtkenmerken en door individuele kenmerken op inkomstenontwikkeling van bewoners

Sommige en misschien zelfs alle 'buurteffecten' zouden schijneffecten kunnen zijn. Mensen kiezen zelf voor een bepaalde woonomgeving. Misschien wonen carrièremakers bij voorkeur naast carrièremakers? Zo kunnen bewoners

van verschillende buurten van elkaar verschillen in inkomstenontwikkeling omdat de bewoners verschillen in (ongemeten) persoonskenmerken, en niet omdat de buurt daarop invloed heeft. Het is bovendien maar de vraag of mensen daadwerkelijk veel contacten hebben met hun buren.

Misschien communiceren mensen overwegend met collega's op het werk en met vrienden die in andere buurten wonen via sociale media, en gebruiken ze de woning vooral om te slapen of tv te kijken. Zelfs als alle gevonden buurteffecten reële invloeden zijn van de woonbuurt op de sociale stijging van personen, dan nog blijft deze buurtinvloed klein. Buurtkenmerken verklaren maar een klein deel ten opzichte van de individuele kenmerken en de verklarende kracht van het totale model is laag. De belangrijkste voorspellers van sociale stijging zijn hier de individuele kenmerken van personen, niet de kenmerken van de woonomgeving. Beleid gericht op individuele opleidings- en arbeidsmarkttrajecten is daarom waarschijnlijk een betere route naar sociale stijging dan beleid gericht op grootschalige herstructurering van buurten.

Literatuur

Andersson, R., S. Musterd, G. Galster en T. Kauppinen, 2007, What mix matters? Exploring the relationships between individual's incomes and different measures of their neighbourhood context. *Housing Studies* 22(5), blz. 637–660.

Atkinson, R. en K. Kintrea, 2001, Disentangling area effects: Evidence from deprived and non-deprived neighborhoods. *Urban Studies* 38(12), blz. 2277–98.

Bakker, B.F.M., 2008, De stand van het Sociaal Statistisch Bestand. *Bevolkingstrends* 56(2), blz. 14–18.

Buck, N., 2001, Identifying neighborhood effects on social exclusion. *Urban Studies* 38(12), blz. 2251–2275.

Carpenter, J., Y. Chauviré en P. White, 1994, Marginalization, polarization and planning in Paris. *Built Environment* 20(3), blz. 218–230.

CBS, 2008, De Nederlandse samenleving, blz. 158–160. CBS, Den Haag/Heerlen.

Das, M. en H. de Feijter, 2009, Wie komen en wie gaan? In: Latten, J.J. en S. Musterd (red.), *De nieuwe groei heet krimp. Een perspectief voor Parkstad Limburg*, blz. 57–69. NICIS, Den Haag.

Galster, G., T. Kauppinen, S. Musterd en R. Andersson, 2008, Does neighborhood income mix affect earnings of adults? A new approach using evidence from Sweden. *Journal of Urban Economics* 63, blz. 858–870.

Granovetter, M., 2005, The impact of social structure on economic outcomes. *Journal of Economic Perspectives* 19, blz. 33–50.

Groot, C. de, C.H. Mulder, M. Das en D. Manting, 2011, Life events and the gap between intentions to move and actual mobility. *Environment and Planning A* (43), blz. 48–66.

- Ham, M. van, en D. Manley, 2010, The effect of neighborhood housing tenure mix on labor market outcomes: A longitudinal investigation of neighborhood effects. *Journal of Economic Geography* 10, blz. 257–282.
- Hamers, B. en M. van Middelkoop, 2008, Gescheiden werelden in wonen, werken en leren? In: Oudhof, K., R. van der Vliet en B. Hermans (red.), *Jaarrapport Integratie 2008*, blz. 163–176. CBS, Den Haag/Heerlen.
- Klaauw, B. van der, en J.C. van Ours, 2003, From welfare to work: Does neighborhood matter? *Journal of Public Economics* 87, blz. 957–985.
- Latten, J.J., M. Das en K. Chkalova, 2008, De stad Groningen als roltrap van Noord-Nederland. *Bevolkingstrends* 56(2), blz. 52–59.
- Murie, A, T. Knorr-Siedow en R. van Kempen, 2003, Large housing estates in Europe; General developments and theoretical backgrounds. *Restate*, Utrecht.
- Musterd, S., W. Ostendorf en S. de Vos, 2003, Environmental effects and social mobility. *Housing Studies* 18(3), blz. 877–89.
- Oreopoulos, P., 2003, The long-run consequences of living in a poor neighborhood. *Quarterly Journal of Economics* 118, blz. 1533–1575.
- Pinkster, F., 2009, Living in concentrated poverty. Proefschrift, Universiteit van Amsterdam.
- Souren, M. en H. Bierings, 2006, Zijn autochtonen en allochtonen tevreden met hun buurtbewoners? *Sociaaleconomische trends 2/2006*, blz. 46–50.
- Sykes, B., 2011, Spatial order and social position: Neighbourhoods, schools and educational inequality. Proefschrift, Universiteit van Amsterdam.
- Weinberg, B.A., P.B. Reagan en J.J. Yankow, 2004, Do neighborhoods affect work behavior? Evidence from the NLSY79, forthcoming. *Journal of Labor Economics* 24, blz. 891–924.
- Wilson, W.J., 1987, *The truly disadvantaged*. University of Chicago Press, Chicago.